

PITANJA I ODGOVORI

Početak lipnja 2024. godine u Zagrebu se održava Europski forum osiguranja od nezgoda na radu i profesionalnih bolesti. Forum se održava zadnjih tridesetak godina a čine ga institucije, za osiguranje od nezgoda iz 21 zemlje. Uspostavljen je plan „rotirajućeg“ predsjedanja svake godine. Ove godine kao domaćini i predsjedavajući su Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO) i Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (HZMO). Europski forum ima i svoj Statut.

U skladu sa Statutom, zakonske ustanove za osiguranje od nezgoda u zemljama Europe priznaju da su:

- unatoč različitosti njihovih pravnih okvira i organizacija, njihovi zadaci i ciljevi uglavnom identični;
- svi potaknuti istim duhom solidarnosti i, iznad svega, željom da rade na osiguranju dobiti osiguranika i radnika;
- ti ciljevi temeljeni na etičkim, društvenim i pravnim obvezama koje su sastavni dio europske kulture i tradicije.

Članovi Europskog foruma zajednički pridonose radu ove neovisne organizacije s ciljem promicanja zaštite zdravlja na radu, poboljšanja položaja radnika ozlijeđenih na radu ili oboljelih od profesionalne bolesti te potrebe stvaranja socijalno pravedne Europe.

Tema prethodne konferencije održane u Helsinkiju 2023. godine bila je Radničke naknade u

svijetu koji se mijenja. Ovogodišnja konferencija Europskog foruma održava se u Zagrebu, pod sloganom „Budi fit za digitalno doba“!

Iako smo najmlađa članica Europske unije, mora se istaknuti da smo u nekim područjima u samom vrhu Europe kada je u pitanju digitalizacija. Tako smo među prvima u naš zdravstveni sustav implementirali eRecept kao i razmjenu podataka sa zemljama EU-a koje su uspjele digitalizirati svoje sustave.

Sigurno će HZZO i HZMO kao predsjedavajući i predstavnici Republike Hrvatske odgovorno organizirati i predsjedati ovom iznimno važnom konferencijom. S obzirom na temu i stupanj digitalizacije zdravstvenog, mirovinskog i osigurateljskog sustava u RH, neupitno je da će konferencija uspješno predstaviti dosege digitalizacije u Lijepoj našoj.

1. Osigurava li Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje postupke u vezi s prevencijom stresa na radnom mjestu?

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje je u cilju doprinosa stvaranju uvjeta tzv. zdravog radnog mjesta uveo nove postupke u sklopu specifične zdravstvene zaštite sa svrhom prevencije psihosocijalnih rizika na radu i u vezi s radom te smanjenja ozljeda na radu povezanih s akutnom reakcijom na stres.

Postupke u prevenciji psihosocijalnih rizika u suradnji s psiholozima provode doktori speci-

jalisti medicine rada uključeni u mrežu ugovornih subjekata medicine rada koji s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje imaju sklopljen ugovor o provođenju specifične zdravstvene zaštite radnika, a koje je odabrao poslodavac za svoje radnike u skladu s važećim odredbama Pravilnika o načinu i postupku izbora doktora specijalista medicine rada.

Novi postupci obuhvaćaju obilazak radnog mjesta doktora specijalista medicine rada u svrhu procjene psihosocijalnih rizika uključujući i postupak psihologa koji se odnosi na primjenu upitnika psihosocijalnih rizika prilikom obilaska radnog mjesta, na zahtjev i po procjeni nadležnog doktora specijalista medicine rada, kao i edukacije radnika o prevenciji psihosocijalnih rizika koje u suradnji provode nadležni doktori specijalist medicine rada i psiholozi.

Troškove navedenih postupaka provedenih u sklopu specifične zdravstvene zaštite snosi Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

2. Djelatnica tvrtke nalazi se na bolovanju zbog priznate dijagnoze ozljede na radu. Zbog zdravstvenih tegoba i nastavne medicinske dokumentacije, njezin izabrani liječnik upućuje ju na mogućnost postojanja dodatne dijagnoze, a koja je najvjerojatnije nastala tijekom događaja koji je rezultirao ozljedom na radu. Na koji način djelatnica može ostvarivati prava iz zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu na osnovi navedene dodatne dijagnoze?

Pod dopunskom dijagnozom priznate ozljede na radu podrazumijeva se dijagnoza koja je nastala istom ozljedom na radu, ali nije istovremeno i verificirana u postupku utvrđivanja i priznavanja ozljede na radu.

Postupak priznavanja dopunske dijagnoze provodi se u skladu s odredbama Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti, na osnovi zahtjeva osigurane osobe ili njezinog izabranog doktora. Zahtjev se podnosi regionalnom uredu, odnosno područnoj službi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, nadležnoj prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osigurane osobe. Uz zahtjev je potrebno priložiti i presliku odgovarajuće medicinske dokumentacije.

Na osnovi provedenog postupka, osiguranoj osobi izdaje se rješenje u upravnom postupku kojim se odlučuje o priznavanju ili nepriznavanju predmetne dijagnoze dopunskom dijagnozom ozljede na radu.

3. Radnik je na duljem bolovanju zbog priznate profesionalne bolesti. Koliki iznos naknade plaće mu je potrebno isplaćivati nakon što protekne 18 mjeseci bolovanja, povezano s umanjnjem naknade plaće propisano člankom 39. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju?

Prema članku 52. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (N.N., br. 80/13., 137/13., 98/19. i 33/23. – u daljnjem tekstu: ZOZO) osiguranik ima pravo na naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti odnosno spriječenosti za rad u maksimalnom trajanju od 18 mjeseci po istoj dijagnozi bolesti, bez prekida, u visini utvrđenoj u skladu s ZOZO-om i općim aktima HZZO-a.

Nakon isteka navedenog roka, osiguranik ostvaruje pravo na naknadu plaće u iznosu 50 % zadnje isplaćene naknade plaće na ime te privremene nesposobnosti dok za privremenu nesposobnost postoji medicinska indikacija.

Pritom se navedeno ne odnosi jedino na osiguranika kojem je utvrđena privremena nesposobnost zbog liječenja zloćudnih bolesti, osiguranika kojem je odobrena njega člana obitelji – djeteta oboljelog od zloćudne bolesti, osiguranika čija je privremena nesposobnost u vezi s provođenjem hemodijalize ili peritonejske dijalize te čija je privremena nesposobnost u vezi s uzimanjem i presađivanjem dijelova ljudskog tijela.

4. Molimo tumačenje odredbe Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju kojom je propisano da se ozljedom na radu ne smatra ozljeda do koje je došlo zbog skrivljenog, nesavjesnog i neodgovornog ponašanja na radnom mjestu, odnosno na redovitom putu od stana do mjesta rada i obrnuto. Što se smatra nesavjesnim i neodgovornim ponašanjem u smislu navedene odredbe?

Radnik je u skladu s odredbama Zakona o zaštiti na radu obavezan raditi s dužnom pažnjom te pritom voditi računa o svojoj sigurnosti i zaštiti

zdravlja, kao i sigurnosti i zaštiti zdravlja ostalih radnika, koji mogu ugroziti njegovi postupci ili propusti na radu.

Smatra se da radnik radi dužnom pažnjom kada poslove obavlja u skladu sa znanjima i vještinama koje je stekao tijekom osposobljavanja za rad na siguran način te kada radi prema uputama poslodavca, odnosno njegovog ovlaštenika, tako da, između ostalog, pravilno koristi sredstva rada, propisanu osobnu zaštitnu opremu, pravilno koristi i samovoljno ne isključuje, ne izvodi preinake i ne uklanja zaštite na sredstvima rada, posao obavlja u skladu s pravilima zaštite na radu, pravilima struke te pisanim uputama poslodavca te odmah obavijesti poslodavca, njegovog ovlaštenika, stručnjaka zaštite na radu ili povjerenika radnika za zaštitu na radu o svakoj situaciji koju smatra značajnim i izravnim rizikom za sigurnost i zdravlje, kao i o nepostojanju ili nedostatku uputa za takvu situaciju, odnosno obavijesti poslodavca o bilo kojem uočenom nedostatku u organiziranju i provedbi zaštite na radu.

U postupku priznavanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu utvrđuje se postoje li okolnosti koje ukazuju da je postupanje osiguranog radnika bilo u suprotnosti s navedenim pravilima zaštite na radu, u kojem

slučaju se isto može ocijeniti kao njegovo skrivljeno, nesavjesno ili neodgovorno postupanje.

Prema važećim odredbama Zakona o zaštiti na radu, radnik u vrijeme rada ne smije biti pod utjecajem alkohola i drugih sredstava ovisnosti, niti ih smije unositi na mjesto rada. Smatrat će se da je radnik pod utjecajem alkohola ako u krvi ima alkohola više od 0,0 g/kg, odnosno više od 0,0 miligrama u litri izdahnutog zraka. Prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu također se neće priznati osiguranoj osobi ako je njezino postupanje, u vezi s događajem koji je prouzročio ozljedu na radu, u suprotnosti s navedenom odredbom Zakona o zaštiti na radu.

Ako se na temelju dokumentacije u postupku utvrdi da je do ozljede osigurane osobe došlo na redovitom putu od stana do mjesta rada i obrnuto, kada osigurana osoba kao sudionik u prometu nije postupala u skladu s prometnim pravilima odnosno odredbama propisa o sigurnosti prometa na cestama (čije okolnosti se utvrđuju pravomoćnim prekršajnim odlukama), u takvom slučaju osiguranoj osobi se također ne priznaju prava za slučaj ozljede na radu.

*Veronika Laušin, dr. med., spec. med. rada
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*